

УДК 331.2

Оксентюк А.О. – к.т.н., проф., Поздняков Ю. – ст. гр. БМмз-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕФЕКТИВНІ НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ НАЦІОНАЛЬНИХ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Науковий керівник: к.т.н., доц. Нагорняк Г. С.

Oksentyuk A.O., Pozdnyakov Y.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

EFFECTIVE MANAGEMENT AREAS OF PRODUCTION POTENTIAL OF NATIONAL BAKERIES

Supervisor: PhD, prof. Oksentyuk A.O.

Ключові слова: виробничо-господарська діяльність, виробничий потенціал, хлібопекарське підприємство.

Keywords: production and business activities, production capacity, bakery business.

Оцінка потенціалу, що є вхідною умовою виробничої діяльності та розкриває можливості підприємства з формування та використання факторів виробництва у процесі здійснення структурованої сукупності бізнес-процесів, тобто оцінка фізичної витрати ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності (функціонуючий виробничий потенціал), здійснюється шляхом врахування впливу ключових факторів та за допомогою системи кількісних та якісних показників оцінки. Результати функціонування підприємств даної галузі окреслюють загальну ситуацію на ринку хліба та хлібобулочних виробів. Специфікою ринку є нетривалий термін реалізації продукції, що впливає на кількість виробників та їх частку ринку. На ринку зосереджена значна кількість невеликих підприємств, конкуренція на регіональних ринках досить висока. Ринок хліба та хлібобулочних виробів значною мірою залежить від ситуації на ринку борошна та коливань на зерновому ринку, який чутливий до сезонних факторів та державного регулювання. Виробництво та продаж хлібної продукції в Україні регулюється місцевою владою, яка може встановлювати граничну норму рентабельності для окремих сортів соціального хліба. У докризовий період споживання "соціальних" сортів хліба зменшувалося, що сприяло розвитку напряму виробництва «елітних» сортів, дозволяючи зменшити залежність виробників хліба від державного регулювання, проте в умовах кризи та падіння платоспроможності населення розвиток цього напряму виробництва уповільнився.

Промисловість потребує технічного переоснащення, хлібопекарських підприємств, більше 65% обладнання яких фізично та морально застаріло. Українським хлібопекарським підприємствам (саме промисловим хлібозаводам) притаманний такий технічний стан, як: знос будівель – 40%, споруд – 48%, технологічного обладнання – 68%, в тому числі основного технологічного обладнання печей та тістомісильних машин – від 60% до 80%. Більшість промислових хлібопекарських печей (близько 60%) неефективні з точки зору енергозбереження. У таких умовах навіть на найпотужніших підприємствах за останні роки майже не було нововведень, що на фоні високо конкурентних передових технологій та інновацій, які використовують зарубіжні

підприємства, свідчить про дуже низькі конкурентні позиції національних хлібопекарських підприємств. Оптимальний рівень рентабельності хлібного виробництва, який дозволить оновити печі та інше устаткування має складати 20-25%.

Для покращення виробничого потенціалу підприємства необхідно більше уваги приділяти зовнішньому та внутрішньому середовищу підприємства. Одним з провідних напрямків виходу України з економічної кризи є швидкий, інтенсивний розвиток харчової промисловості, зокрема її частини – хлібопечення, які забезпечують продовольчу безпеку країни. Хлібопекарська галузь України має необхідний виробничий та економічний потенціал для виробництва хлібних виробів у потрібній кількості й асортименті з метою забезпечення населення якісними продуктами харчування. Порівняно з іншими галузями харчової промисловості, робота хлібопекарських підприємств характеризується відносною стабільністю та меншим ступенем ризикованості.

Вважаємо, що зниження обсягів виробництва хлібопекарської продукції пов'язано не стільки із скороченням споживання, скільки із "тінізацією" ринку. Ринок хлібопекарської продукції у зв'язку з його важливістю та соціальною значущістю постійно знаходиться під державним регулюванням та наглядом. Близько 65% хлібопекарських виробів у поточному році вироблялось у тіньовому секторі, як наслідок – не проходило державного контролю (у тому числі і за якістю) і тим самим зменшило офіційні обсяги виробництва даного продукту. Результатом цього є те, що якість такого хліба та хлібних виробів дуже низька і не відповідає вимогам стандартів якості та санітарним нормам.

Особливості хлібопекарського виробництва вимагають зменшення транспортних, енергетичних та інших витрат, оптимізації шляхів просування продукції, обґрунтованого ціноутворення тощо. Необхідно забезпечити умови, при яких будуть ефективніше використовуватись технологічні лінії хлібопекарського виробництва, мінімізуватись витрати праці всіх категорій працівників. Значну увагу слід звернути на те, що хлібопекарські підприємства функціонують в умовах жорсткого державного регулювання, що є суттєвим чинником при формуванні систем ефективної діяльності. Технологічне переозброєння підприємств має передбачити заміну устаткування та автоматизацію технологій. Технологічні нововведення, особливо сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій, справляють найістотніший вплив на рівень і динаміку ефективності виробництва продукції. За принципом ланцюгової реакції вони спричиняють суттєві (нерідко докорінні) зміни в технічному рівні та продуктивності технологічного устаткування, методах і формах організації трудових процесів, підготовці та кваліфікації кадрів тощо.

Устаткуванню належить провідне місце в програмі підвищення ефективності діяльності хлібопекарської галузі. Продуктивність діючого устаткування залежить не тільки від його технічного рівня, а й від належної організації ремонтно-технічного обслуговування, оптимальних строків експлуатації, змінності роботи, завантаження в часі тощо. Інноваційні проекти мають стосуватися випуску нової продукції та сприяти зниженню матеріаломісткості та енергоємності виробництва. Матеріали та енергія позитивно впливають на рівень ефективності діяльності, якщо вирішуються проблеми ресурсозбереження, зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції, здійснюється раціоналізація управління запасами матеріальних ресурсів і джерелами постачання. Доцільним є жорсткий вхідний контроль якості як борошна, так і всіх видів матеріалів, що безпосередньо сприятиме зменшенню браку та підвищенню якості кінцевої продукції.